

Këyítfii Saak bínnda Wo'eencii lëgis Këyítfiida

Këyítfii fii fëri Saak bín béeb buwii en bu-Kooh tasaarukoh ga ëldúnada. Saak enee bo' yilëeki'-teek ga kerceencaa ga Yéerusaleemda. Wo'u an Yéesu yëri en yaakci. Biyewin ga buwii ya bídee këyítfii fiida wo'ee an ba gëmin ee ka hotukéerií ga badukeenaa-gaba. Iñaama tah ya wo''aba an kigëm jom kitaam na kitum yijófi'. Saak kelohha an ga duuy kerceencaa, buwaa laakooda ensee ga coonu ndaga ha'-alalcaa yéensee haffa doŋ. Iñaama tah ya wo''a ha'-alalcaa ba watuk kitum fodii buwaa filiimunoh na ëldúnada, wayee ba am buwaa laakooda yah kanak. Tíkka ga ya wo''a béeb watuk kiñaroh, ba am túuwtaagaba, ba dëk ga kitaabuk yijófi' fodaa Kooh nakohkada.

Këyítfii Saak bínnda tíidoh anee:

- 1 - Këñdoh (1: 1)
- 2 - Kigëm na kiñaañkaa meyoh ga Koohda (1: 2-18)
- 3 - Kisúkúruk wo'eenii Kooh na kitum iñaa wa nakohda (1: 19-27)
- 4 - Kigëntiloh jomoo kilaak (2: 1-13)
- 5 - Kigëm jom kitaam na tumeen (2: 14-26)
- 6 - Kiñaañkaa meyoh ga Koohda na kiwatak perem (3: 1-18)

7 - Kifiliimunoh na ëldúna (4: 1-5: 6)

8 - Kimúuñ na kikiim Kooh (5: 7-20)

Këñdoh

¹ Mi Saak, mi sùrga Kooh mi sùrga Yéesu Kiristaa, Ha'mudii. Mi yii këñí' jawootcii Isarayeel* cidaaŋkaah na kanakcii tasarukoh ga ëldúna toohda.

Kiyégís ngëm ga coonu

² Mbokcii, binaa dú keen ga coonu, ga daa ca mín kiman tooh, leenaa taabat ga na keeñ wisóosi' seb. ³ Ndaga dú ínohin an coonucaama mínndii yen ga ngëmiigarúunaa, onanwa kiweñ kiyégís. ⁴ Kon teewohat kiyégís kimetí' sèk en ðanaa dú síkoo ga dara ee dú mat ga tooh. ⁵ Binaa laak garúu, ðaa hamhamaagari dooyyiinaa, ya kíimat Kooh hamham, Kooh hayyiwa ki'on. Ndaga Kooh oni béeb, foñoo ken ee ñaroo ken ga. ⁶ Wayee ya en na kikiímaa, ya taabat ga na ngëm ee ya hanat kilaak hel kanak ga, ndaga ðaa laak hel kanak man na dúusaa giiyaa uuris bëwí' egiwa daa en béeb. ⁷ Baa man fodaama hanat kitum helci ga kilaak yen ga Ha'mudii, ⁸ ndaga iñaa ya aasoh tooh ya laak hel kanak ga, ya egiskohi.

Kinduul na kilaak alal

⁹ Baa en nduul garúunaa ya neblukat ndaga Kooh hayyi kibëwí', ¹⁰ ee ha'-alal, ya neblukat ðan ndaga Kooh hayyi kiyóoskí'. En ki'ena,

* **1:1** 1: 1 Jawootcii Isarayeel waa' kiwo' ðuwii gëm ga Yéesu ga ëldúna toohda.

ha'-alal lëehd'fuki fodii sapuus-pëegíi. ¹¹ Nohii kolukaa, wa tam jír, wa tēkí' pëegíifaa, sapuuscaa keen, mo'laataa pëegíifaa ka'. Ha'-alal, ga d'uuy lëgëyaagari, yah kilëehd'fuk fodaama.

Coonucii dali bo' na iñcii eki bo' ga kitum iñaa joffiida

¹² Ya yewinin múu', baa yëgísin ga coonucaa ya hídohi nacada. Ndaga ya teewoh kiyëgískaagari na ndam ga d'uuy coonucamaanaa, ya hay kilaas kipeskaa en neehalaa Kooh díŋ buwaa waarussida.

¹³Bo', binaa helci ka' ga kitum iñaa joffiinaa, ya hanat kiwo' an: «Kooh yërí hí'too ga.» Ndaga laakoo iñaa híiran Kooh ga kitum iñaa joffii, ee ya ga kihafci, ya híiroo ken ga kitum iñaa joffii. ¹⁴Baa en béeb, neblaatkumuunci wërí nookiri, wa d'úkiri bi ekki ga kitum iñaa joffii. ¹⁵Lëehíraa neblaatkumuun taabukkinaa, wa lím baakaa', ee baakaaraa ka' bi mataa, wa lím kikaan.

¹⁶Dú, mbokciigoo mi keeñukda, ken hanatúu kidúk ga iñii yii. ¹⁷Iñaa du onu yijófi' tóoh na béeb sërcaa matin, ca yoosukoh d'ook, ca meyoh ga Paamudii en tóoh lee'laatda. Ndaga Kooh laak badukeen wínoo ee ga daa ya hanoh tóoh, ñúus laakoo da. ¹⁸Neβ Kooh hen ya límbaruu, koorohha ga wo'eenii en kayohda, doonaa du en fodaama buwii kuliyuk ga tóoh iñcii ya sakda.

Kisúkúruk wo'eenii Kooh na kitum iñaa wa nakohda

¹⁹ Mbokciigoo mi keeñukda, foñat hel ga inii mi wo' yii: baa en béeb gaawat ga kisúkúruk wo'eenii Kooh, wayee ya hanat kigaaw kiwo', ee ya hanat kigaaw ki'ayluk. ²⁰ Ndaga baa aylukin tumoo inaa júwin ga fíkíi Kooh. ²¹ Këri tah meydohat ga haffúu béeb inaa líibdan keeñnjúu, na ban kisoot kihëpí'. Yóoskídat haffúu ga fíkíi Kooh, dú took kite' wo'eenii mínndúu kimúsal ee Kooh sok ga keeñnjúuda.

²² Kaa eemat rek ga kisúkúruk wo'eenii Kooh, dú dúki haffúu ga inaa. Wayee tumat inaa wa nakohda. ²³ Ndaga baa súkúruk wo'eenii Kooh ee tumoo inaa wa nakohda, man na bo', yaa malak fíkíifaagari ga seetu, ya hotfa ga daa fa manda. ²⁴ Ya seetu'uk bi ya lëehíraa, ya yee, ya dal ki'al daa ya manda. ²⁵ Wayee bo' yaa ga, yaa heel ki'inoh dijófi' Waasii Kooh wimëti'wii on buwii kilaas haffada. Ya abinwa dijófi' ee foñnjiwa. Ya eembii ga kisúkúruk inaa wa wo'danaa ya aluk, wayee ya yaa tum inaa wa nakohda. Baa yaama, inaa ya tumda, keeñci hay ga kisoos.

²⁶ Baa fu foon an fu taabuk Kooh ee fu mínoo ki'am kúuwfunaa, fu dúk haffu: kitaabuk-Koohkaagaraa kaama laakoo jeriñ. ²⁷ Kitaabuk-Koohkaa setin ee laakoo sík, ga fíkíi Kooh, Paamudii, këri en: kihaltuk baayucii na beticii yaalciigaba kaanin ee enu ga coonuda, na ban ki'abuk ga incii ga ëldúna, líibdi bo' ga fíkíi Koohda.

2

Kigënantiloh jomoo kilaak

¹ Mbokcii, ngëmumgarúu d'ú laak ga Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu laak ndamda, hanat kitaam na kigënantiloh ga díkaantirúu. ² Fodii dii: ha'-alalaa ekuk kúltí cimóri' na kipii-wúrúus ga tokontaa, yërí hay, aassa jaangaa-garúu. Laakka nduulaa ekuk líil-kúltí hay, aassa ßan. ³ Yaa ekuk kúltícaa cimóri'caada, d'ú onndi céé' wiyaak, d'ú wo'i an: «hay, yugaa dii ga fikí.» Ee d'ú wo' nduulaa an: «fu, tuukaa hen», Wala «fu, yugaa kakay ga kotciigoo!» ⁴ Iñaama d'ú tummbinaa, lak d'ú gënantilohin ga díkaantirúu ee d'ú atti'ii na keeñ wimóri'.

⁵ Mbokciigoo mi keeñukda, s'úkú'kattoo: buwii tíku nduul ga ëldúnada, Kooh tanukba, doonaa ngëmaa ya onbada dooyba alal ee ba laas ga Nguurii Kooh díŋ buwii waa'tida. ⁶ Wayee d'ú tíkkii nduul bo'! Enndii ha'-alalcii bërí hoonohirúu kilaak jame? Enndii bërí fasirúu bi ga paancii atti'ohsidane? ⁷ Man bërí ñaawali teekii Kiristaanii wimóri'wii d'ú bayda. ⁸ Waasii Nguurii Kooh, fodaa daa bídu ga Këyítfaada, nakoh an: «waaraa mooroomfu fodaa daa fu waa' haffuda.» Binaa d'ú taabuk iñaamanaa, d'ú tumin iña jofin. ⁹ Wayee binaa d'ú gënantiloh buwiinaa, d'ú tumin baakaa', ee waas tíkkinndúu, ndaga d'ú kældúkin iña waas nakohda. ¹⁰ Kërí tah, ßaa fu taabuk tóoh iñcaa waas nakoh ee fu kældúk wínoo rek gacanaa, lak waasaa tóoh tíkkinndaa. ¹¹ Ndaga Kooh yii wo' an: «Kaa d'úk yaalfu wala betifu, fu faanuk

na bo' yiliisfa» yëri wo' an: «Kaa laŋ kumuun bo'.» Kon binaa en an fu dúkkii yaalfu wala betifu, fu faanuk na bo' yiliis, wayee fu lagin kumuun bo'aa, fu kældúkin iñaa waas nakoh.

¹² Kon wo'at, dú tumi fodii buwaa jom ki'atti'u ga waas, waasaa oni buwii kilaas haffada. ¹³ En ki'ena, baa laakoo yërmaandi ga mooroomci, Kooh atti'oori na yërmaandi; wayee luu Kooh atti' atti', yërmaandaagari mín.

Kigëm jom kitaam na tumeen

¹⁴ Mbokcii, kiwo' an «mi laakin ngëm» ee ngëmaagaraa taambii na tumeen, jeriñ ya? Ngëmaama mínin bo' kimúsale? ¹⁵ Fodii dii: dú laak mbok yiyaal wala yibeti, yaa laakoo iñaa ya ekukan ee ya laakoo iñaa ya ñaman besaa en béeb. ¹⁶ Laak garúu yaa wo''i an: «Karaa na jam ee fu ekuk faanfu bi bí, fu ñami bi fu kap!». Ya wo''i iñaama ee ya e'tiiri iñaa ya soolukdanaa, laak ya jeriñ? ¹⁷ Ngëm man fodaama: ngëm kesi taambii na tumeena, wa leeh.

¹⁸ Heyna bo' hayyoo kiwo' an: «Bii laak ngëm, bii laakka tumeen.» Wayee mi taasandi an: «teewaroo ngëmaa bo' mín kilaak ee taambii na tumeen, mi, mi teebpaa ngëm ga tumeen.» ¹⁹ Fu gëmin an Kooh ya yínoo doŋ. Rabcii bibóní'bii ban gëmuunun iñaama ee ba bii saak ga ndaga kitíit. ²⁰ Fu laakoo hel kat! Fu waa' iñaa tewanndaa an ngëm taambii

na tumeenaa laakoo jeriñe*? ²¹ Caasammbuu Abaraham, Kooh abohhi bo' yijúwíraa, enndii ga daa ya faanee kowuci Ísaak ga loteelaa kitumi' Kooh sarahdane? ²² Kon fu hotin an ngëmaagari taabee na tumeencaagari. Fodaama ngëmaagari mínnda kimat sèk ndaga tumeencaa taam gada. ²³ Fodaama iñaá bídu ga Këyítfaada, matta an:

«Abaraham gëmin ga Kooh,
këri tah Kooh abohhari bo' yijúwí'»

Kooh teekkari filiici*. ²⁴ Kon dú hotin an Kooh abohi bo' an ya júwin, ga tumeencaagari, wayee enndii ga ngëm kesi.

²⁵ Enee da ban na Rahap, faankoh-pakayaa. Kooh ambari baa júwin ndaga tumeencaagari†. Yëri ekee buwaa bu-Isarayeel woseeda ga kaanci, ya dímallaba kisaadoh ga waas wiliis. ²⁶ En ki'ena, fodaa daa faan, fa íkissiinaa, fa kaanda; ngëm ban, taambii na tumeenaa, wa leeh.

3

Kiwatuk peremfu

¹ Mbokcii, hanat ki'en baa koluk garúu béeb waa' ki'en jégíroh, ndaga dú inohin an dí, jégírohcii, dí wëñan kimesik atti'. ² En ki'ena,

* **2:20** 2: 20 laakoo jeriñe laakin ga Këyítcaa cidewaacaa baa wo': ngëmaa kaanin ✧ **2:23** 2: 23 Malkat Sënees 15: 6. ✧ **2:23** 2: 23 filiici Ísayí 41: 8. † **2:25** 2: 25 Rahap Ga waa yaawú'caa hayu teeraa Yéríkoo kimalakwa balaa ba hay kiheñoh na bu-teeraamanaa, Rahap yaama, ee enee faankohda, yëri daakeeba, lëhi'ta dímallaba ba saan ee ken hottiiba.

du béebpuu du yewinin ki'eldoh ga inii yii wala inaa yaa. Baa eldohoo taa' ga kiwo', baa yaama bo' yimeti' ee minin ki'am hafci ga tooh. ³ Du eki lahaß ga kuuw penis doonaa ya tooki'tuu, fodaama du ewdohhi num daa neßpuu. ⁴ Malakat ga gaal-giyy ban: daa wa hin kiyakda tooh ee uuris bayiwada, kuwalañ jijutuut fooliriwa. Luu uuris wiyaak ye'eewa, wa aawi ga daa neß foolirohaa. ⁵ Perem manda ban. Pa enaama yijutuut ga faan bo', wayee pa ndamuk kilim enaama ciyaak. Malakat hemet-kiwii. Ja jijutuut ee ja dooyin kiteki' luuf wiyaak. ⁶ Perem ban kiwii. Pa liif na yiboni' kesi. Pa en ga faannduu ee peri libdifa beebfa. Pa tamin na kiwiikaa safara ee pa tekiri kipeskiiruu ga eldunada, aboh ga kilimuk bi ga kikaan. ⁷ Bo' laakin hel kitagat heet rawaa en tooh: ennda rap-luuf, ennda sel, ennda rabcii fasukida na bii ga duuy giyda; ee ya tagataba. ⁸ Wayee perem, ken minoopa kiko'. Pa enin enaama yiboni' yaa abukoo, ee pa liif na dajaraa apin. ⁹ Perem peri du kañohi Paammbuu Ha'mudii, ee peri du cojohi buwii Kooh sak, meditaba na hafcida. ¹⁰ Kuuwkii ka kiinoo, kerii meydohi wo'een barkeel, na wo'een coñ. Mbokcii, innaama jomoo da kimin ki'en. ¹¹ Musumaa newin na maa aayin minan na kihaal ga kuhaalaa jinoo? ¹² Mbokcii, een minan na kilim towu yaawuun wala kedik-resej lim towu een? Fodaama ban, kuhaalaakaa meydohi musumaa aayin maraa, meydohoo musumaa newin.

Hamhamaa meyoh ga Koohda

¹³ Yiida garúu laak kiñaañ ee ínohin yen? Ga badukeenci wijúwí', ya teewohatka ga tumeencaa teeyin, caa teewoh kiñaañ kimetí'. ¹⁴ Wayee en lak keeñjúu líif na ki'iñaan kiyaak na kinookoh kilaak rekaa, kaa ndamukat kiñaañ ndaga d'ú taammbii ga kayoh. ¹⁵ Kiñaañkaagarúu kaama meyohhii dook, ka kuu ëldúna, kuu bo'-súusúus ee ka kuu Seytaani. ¹⁶ Ndaga daa ki'iñaan na kinookoh kilaak enoh béeb, coow na tumeen cibóní'caa en béeb caada. ¹⁷ Wayee baa laak kiñaañkaa meyoh dookda, deeb kiset hen paay, ya hannda kiyewin jam, ya teeyya; ya hídírohi hen, ya líifin na yërmaandi, ya lími yijófi'; ya fa'dohoo ken ee ya ínohoo kijófjófduk. ¹⁸ Bo'-jam daa ya enoh tóoh, ya soki jam da, ee yijúwí' yëri ya píiki ga.

4

Kifiliimunoh na ëldúna

¹ Heñcii na ñarohcii ga d'uuycúuda inii haydohcada ya? Kiwaa' neblaak-kumuunkii d'ek kiheñoh ga d'uuycúuda k'eri haydohca. ² D'ú díibukin yen, d'ú mínoori kilaak ee d'ú hatinin kilaj kumuun bo' ga. D'ú kaani na ki'iñaan ee d'ú laakoo inaa d'ú waa'da, faf d'ú en ga kiñaroh na kiheñoh. Inaa d'ú waa'da d'ú laakoori, ndaga d'ú kíimoowa Kooh. ³ Luu d'ú kíimee Kooh ya onoorúu, ndaga d'ú kíimoo ga daa jomda ee d'ú ëwrukkii dara ga, enndii inaa

neḅ kumuunndúu kepaa. ⁴ Dú oorin Kooh!* Dú ínohoo an kifiliimunoh na ëldúna kërí en kisaᅇ Kooh hanaa? 'Baa fu waa' kifiliimunoh na ëldúnanaa, fu tumin haffu ḅaa waa'tii Kooh. ⁵ Kaa foogat an Këyítfaa wo' sooy. Fa wo' an: «Helaa Kooh tum, wa dëkka garuuda, ya waa'wa hen bi ya naalohinwa.»†

⁶ Ee sah kijofkii Kooh teebpúuda paafin daama, ndaga bíduunun ga Këyítfaa an: «Kooh tookdoo ḅuwii ḅëwí' hafbaḁa, wayee ya laakin yërmaandi ga ḅuwii yóoskí' hafbaḁa.» ⁷ Kon ayat haffúu ga Kooh, dú sagi' Seytaani, ya soof fenoo, ya úsaayyúu. ⁸ Deeyat ga Kooh ee ya hay garúu kideey. Dú, tumoh-baakaa'cii, sétírat yahhúu ga yibóní', dú ḅii dú laaki hel kanakḁa, sétírat keeñciigarúu. ⁹ Keeñjúu leehat, aawat kitoᅇ dú looyi. Tiyentiigarúu enat moon, keeñciigarúu soosḁa, ca leehat tak. ¹⁰ Yóoskírat haffúu ga fíkíi Ha'mudii ee ya hayyúu kibëwí'.

Ki'abuk ga ki'atti' mooroomfu

¹¹ Mbokcii, ken hanat kiwo' ga mooroomci iñaa bonin. 'Baa wo' ga mooroomci iñaa bonin wala atti''inaa, ya wo'dín Waasii iñaa bonin ee ya atti'inwa. Ee waas, fu atti'wanaa, fu enissii ḅaa taabukwa wayee fu en ḅaa atti'iwa. ¹² Kooh haᅇci doᅇ, yërí hëwí' Waasii, ee yërí laak ki'atti'. Ya doᅇ yërí mín ḅo' kimúsal,

* **4:4** 4: 4 Dú oorin Kooh wo'eenii ga kiGerek diiḁa man na «ḅetifaa dúk yaalci ya faanukka na ḅo' yiliis.» † **4:5** 4: 5 Helaa Kooh... naalohinwa Lëégísoh ciliis wo' da an: Helaa Kooh tum dëk garuuda, iñaa ya waa'ḁa, ya sagin wa bokidohu na yen yiliis.

ee ya mín bo' kisaŋku'. Haa fu yii fu atti'i mooroomfuda, fu tik haffu ba?

Watukat kiyéeŋ haffúu

¹³ Súkú'kattoo diima, dú bii dú wo'i an: «Wati wala kuwis, dí hay kika' teeru nangam, dí tum da kíis. Dí toonsuki daama bi dí laak kopa'.» ¹⁴ Dú ínohoo dara ga kipessúu, ínaa ka yah kuwisda! Ndaga dú man na eeb. Wa kolukaa, maañoó dara wa keen. ¹⁵ Dú jom anee kiwo' kay: «Neb Kooh, Ha'mudiinaa, dí hay kipes, dí hay kitum íñii yii wala ínaa yaa.» ¹⁶ Wayee ó'óo! Dú yéegin haffúu ee dú ndamuki rek. Kiyéeŋ haffu fodaama daal, joffii! ¹⁷ Kon, baa fu ínohin ínaa fu jom kitum yijófi', fu tummbiirinaa, fu koorukin baakaa'.

5

Íñcii yoot ha'-alalciida

¹ Súkú'kattoo diima, dú ha'-alalcii! Aawat kilooy, dú weleluki ndaga coonucii sekkúuda! ² Alalciigarúu nopin ee kúltíciigarúu maa-sohin. ³ Wúruusiigarúu na hēelísiigarúu homaakin*. Homaakaama hay kiteewoh fodii seedi íñcaa cibóní'caa dú tumeeda. Ee homaakaama, fodii kiwii, hay kiñam faanci-igarúu. Èldúna, daanaka, leehin ee dú bii lís haffúu kigari' alal! ⁴ Malkat, koparii jomee kifayohu piikohcii lēgēysee ga yoonciigarúuda, dú tēhdohinwa kak, wa wii fiip rek. Ee jambatcii piikohcii aasin nof Kooh, Ha'mudii wēñ buuroo buu'da. ⁵ Dú cattii dara ga èldúnarúu,

* 5:3 5: 3 Malkat Mēccēe 6: 19.

dú dëk ga mo'laat na neblaak rek. Dú kapin dút en fan júuraa yafalu hen, dú bii sek bërínaa dú hoossanda. ⁶Baa tumbii dara, dú atti'inndi kikaan, dú lagiin kumuunci ee ya nookohhii ga.

Múuñat, dú seki

⁷ Kon mbokcii, múuñat dú seki bi ga daa Yéesu, Ha'mudii haysisan. Malakat ga daa línoh múuñi, aboh ga tofcaa dëwi kikeen bi ga daa seek wíisan, kakay eroh towu tilúudí'. ⁸Dú ban, múuñat fodaama, dú am bi yégís, ndaga kihayiskii Ha'mudii deeyin.

⁹ Mbokcii, ken hanat kijambatuk ga mooroomci, en d'anaa Kooh atti'oorúu. Malkat bii yah ki'atti'da sah yeema ga halii. ¹⁰ Mbokcii, malkat ga seldiiga-Koohcaa. Ba wo'ee ga teekii Ha'mudii ee ga d'uuy coonucaagaba, ba múuñee hen. Taabat ga kotcaagaba. ¹¹ Ínohat an, dí wo' an ba yewinin múu', buwii yégís ga d'uuy coonucaagabada. Dú kelohin iñaa wo'u ga Yoop[☆], ga daa ya tookee kimúuñda. Ee dú hotin iñaa Kooh, Ha'mudii mēñjohi kitumi'da, ndaga Kooh, Ha'mudii líif na kijof na yërmaandi.

Kiwaat joffii

¹² Ee sah mbokcii, kaa waatat múk[☆]. Enndii ga teekii d'ook-Kooh, enndii ga teekii kakayfii wala ga enaama yiliis. Ga daa ka mín ki-man tooh, wo'eenndúu en «Eheena», enat «Ehee», en «Ó'óona» enat «Ó'óo». En d'anaa Kooh atti'oorúu.

☆ **5:11** 5: 11 Malkat Yoop 1: 20-22; 2: 10. ☆ **5:12** 5: 12 Malkat Mëccëe 5: 33-37.

Doolaa laak ga kikiim Koohda

¹³ En laakin garúu yíinoo yaa en ga coonunaa, ya kíimat Kooh. En laakin garúu yíinoo yaa en ga jamaa, ya kañat Kooh na tiyeek.

¹⁴ En laakin garúu yíinoo yaa dúukoolinaa, ya baylukat yaakcaa ga jaangaada. Ba kíimi'ti Kooh, ba leeffi dúuleen* ga teekii Ha'mudii.

¹⁵ Kíimaama taam na ngemda hay kimusal dúukoolíraa: Ha'mudii hayyi kiwëki'. Ee en an ya tumin baakaaraa, ya bayaluca.

¹⁶ Kon baa en béeb wo'at baakaa'caagari ga fikii mooroomci ee yaa en béeb kíimi' mooroomci Kooh, en danaa dú wak. Baa júwin kíim Koohaa, kíimaagari waama, doolaagada límin yiyaak. ¹⁷ Malkat ga Ili, seldiiga-Koohaa, ya enee fo' doj fodii garuu. Wayee ga waa ya kíimmba Kooh na ngem doonaa ya towooda, músú keenndii kakay bi laakka tíkiis taahay na caban. ¹⁸ Waa ennda da, ya kíimissa Kooh ya tob, Kooh tobpa, doo kakayfaa, faa han ki'eroh iña pesohohsan.

Gíndi'at buwii múuyda

¹⁹ Mbokcii, laak garúu yíinoo yaa deenj kayohfii, ee laak garúu yaa gíndi''inaa, ²⁰ leenaa níindískat iñii yii: Béeb baa fu gíndi tumohbaakaa' ee lak ya múuyee hen ga waas wibóníraa, fu bewohinndi ga waasaama, fu sominndi ga kikaan ee fu hay kitah bi baakaa' ciyewincaa baa yaama tumda Kooh bayallica.

* **5:14** 5: 14 Malkat Marka 6: 13.

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source
files dated 2 Jun 2022

7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870